

ПРОФЭВИЛЕЛ АМЫДЫРАЛЫ: отчёттар болгаш соңгулдалар

УЧАСТОК БҮРҮЗҮНГЕ ЭДЕ ТУРГУСТУНАР

Эн-не массалыг организация болур профессионаллар эвеле улуус ажил-агыйнын планнарын күөсүлүрүнө, социалисттик чарышты калбаргырына, сагыла-чуруму быгылаарына, күш-ажалдык бидерлеринче, басса чоңуу эилелээр, ки-жисерини эрге-ажактары улам-на чүткүлдү, тургусту-биле камгалаар, күш-ажал камгалагы хандарлар, калык-шылга, спорт, культуру, урул-албан чарышын ажил-дыне сөгүш салыр жуурул.

Бо дугайында ажил-иши чутаа Барым-Хемчикти агроулетпур комплексини ажалдакчыларын профэвиле байгон конференцияныга болган. СЭКП ТК-нын болгаш СССР-нин Министрлер Чөүл-лелини докталамн Бугаар агроулетпур комплексини тур-густуу планна, профэвиле-дерини структурасы чартыг-ган. Эт чоткомналыни, сүт, хаб заводтарыны № 741 КМК-ны, РАУК-түн септе-ге-техникти бугурагызыни, агроулетпурнегонуи, ажил-агыйларын профкомнары каттыгы.

Отчёт-соңгулдалыг конфе-ренция ажил-иши, шүтүм-үлчү болгаш бот-шүтүм-үлчү байдалга эрлп, коллек-тивтерини мурунку тургусту-ган ажилыгарын чотгум-чалыг болгаш дүгүн шик-илээрине, дүгүлээшкенин болгаш эде тургустуушуну бот-шүтүм-үлчү кол кык-ыи-гея угулгаларын, профэвиле райкомнарын удурутламы-биле чамалыг профэвиле ком-итеттерини ажилын стилин болгаш арга-метотарын сай-ырагылаштар талазы-биле хемчегерини ап келгенин илет-кемче демдегези.

«Хемчик» совхозта профэвиле комитети (даргазы С. Д.

Донгак) социалисттик чарыш-ты багыт эвес организациянын түнелинде, эртен тос айларда күрүнге эт сада-рын 101,1 хуу, дүктүң—100 хуу, сүтүң—110,2 хуу күү-сеткен. «Дон-Терезин» совхоз-тун Алаак сүт-баран ферма-сы, «Бардык» совхозтун Аксы-Бардыкта хойжу бригадалы чарышты тилекчилер болуп, СЭКП райкомунун, райкүс-комун болгаш агроулетпур комплексини профэвиле ажалдакчыларын райкомун-нун шилчир кызыл тукарын чаалап алганын. Мал ажил-дыла мурунчаларын саны өскөн, совхозтарын 4 сүт-ба-ран ф. азы, бригадалар, ды-ка хой саанчылар болгаш хойжулар боттарына алган социалисттик хулаагыларын ажил күөсүлүлгөн. Он бирги беш чылаа чедип алган бедик көргүзүлгөсү дээр чылаага К. О. Сарылар, хойжулар К. О. Сарылар, Д. К. Монгуш, механизатор Д. С. Серен, Доржу болгаш өскөлөр-лаа Орден, медалдар-биле шаң-наткылаан.

Он ийги беш чылым план-ын даалгаларын долдур бол-гаш ажил күөсүлүр талазы-биле социалисттик чарышты калбартыр дугайында СЭКП ТК-нын совет улуска Кыгын-нын дегези хураалар 33 коллективке эрктен. Дика хой коллективтер, аны-агы ажил-ишчилер, арга-курал-ыларын саан көргөш, не-мелде хулаагыларын алган, СССР-нин болгаш Тыва АССР-нин аалдарын туугу-жу Ш. С. Күжүгет болукун бригадалы биле планга немей 2 аал ишти чурттаар бак-жын-ны тударын, Бижикти-Хаяда Э. М. Монгушка удуруткан сүт-баран фермазы 20 тонна сүтү бугураган, Аксы-Бар-дыкта Х. Д. Хомушка брига-

дарын мал чени белеткээр бот-оругла-чарыштыг ме-ханизаттыгын аieno 200 тон-на ситенин белеткээрин ху-лаагыш, берген сөзүңге ээ бооп шыдааннар.

Агаар-бойдустан таарымча чок байдалары турза-лаа, ховунун ажил-ишчилери та-раанын, картоф-бидип болгаш нуганын багыт эвес дүгүдүн өстүргөш, ажаап ап, нитиини малдыга четир санын чөм-сууру тургускан.

Оон-биле калы мал, чөп ажилында чедир кылдырмаан ажалдарын, четестерини кон-ференцияга илеткемче болгаш саанал бергенер чилин-биле шүтүмүлгөн. Районун сов-хозтары эрктен беш чылаа 25,8 муң, оң иштине 1,7 муң бола мал чидиргил болуп, 1 миллион 548 муң рубль когаралга таварышкан. Бо чылын чус башка онаш-тыр мал талу азырынч план-нарын чыгыс-лаа совхоз ку-раанын чыгыс-лаа, «Шекпээр», «Дон-Терезин» совхозтар бо талазы-биле эне-не куду көр-гүлгөш болган. Шах мын-дыг байдалдан район күрүң-ге эт, дүк садарынын план-нарын узериниң амырдыла кел-ген.

Хойжулар, каларчылар, саанчылар ортуузда чарыш-тыг эрктен сазын кырында тур-густуган. Профэвиле орга-низациялары оң удурут, өй-шазыла түнүзү, мурун-агы дүгүлгөш, кентерлер талазы-биле ажалдарын чотгум-чалыг дегези чурттаан.

Малчыларын амырдал-чурттаалыг профэвиле-дерини кыкыгызыни төнүңе тур-ар жуурул. Билдир турбуге, чамалык чедерлерде оң сөгүш салбастын. Районун эи улуг ажал-агый болур «Бардык» совхозта 75 малчы өг-беле өлгөрдө чурттап оран. Кыш-

таларга бажынар тулар талазы-биле ажалыштыр боттанмай келгени, совхоз төнүңде Алыр-Мажалык сүт-баран фермазын эде дер-вейи, хол-биле кылар ажил-дарын механизаттаары тур-арын Октябрь Хомушка са-нылыга чөптү-биле шүтүм-үл-гөн.

Хойжу колданырын элек-триктер хемчегелер оожум чуртуну турар. «Шекпээр» совхозта чамалык кышталар-ге электри шүтүмүш шойгон, өске совхозтарда мынчага че-дир ол дугайында чутаа бе-зин чок. «Дон-Терезин», «Бардык», «Шекпээр» совхоз-тарын ырак чедерлеринде чурттап турар малчыларынга потта чедиргесиз багыт.

Ур чыдарын иштиде, ажалдап келген арга-дур-галыг кижилерини ажа-шар-лын чад ажалдап эгелеп чо-руу кижилерини-биле дөмөй. Бүтү механизаторларын 47 хууу, малчыларын 25 хууу-лаа класстыг болуп турар деп илеткемче айткан. Херек кырында хынал көр болза, ол саннар оранык чук, мы-рыңа чотгөңгү болуп турары бугурагы билдирген.

Өстүрүп алган тарал, кар-тофель болгаш нуга аймаан ажаап ап тура, хой чидир-лерин болдурду турар. Бардык шөкүңге хой күш, чарылаа удурут турар, өстүргөш, нуга-лаарын камгалып өскөр салып, сайгар хемчегелерин чотгум узеинде албайн, соок-ка дойдуруп, чеге каап, са-ван фермазыне апарып тоя турарын дугайында ме-ханизатор Михаил Оюн ханы дугурагы биле хомуду чуга-лаан.

Кызыл-Мажалыкта этт ком-бинаты, Ак-Довуракта хаб-заводу планнарын күөсүлгөн кыжын «иже» бээр болгай. Чайын илгит: даянаныр-лаа келер, боттары-лаа мында ту-рар — дээрде чир-чон дүшү-тү.

О. Б. биле М. К. Монгуш-тарын уруларын ол болду. Олар шөптү улус ажал-агый ажалдап, олар ажалдаа ажал-дап, чоңунга төлөнтп кижилер диртип макталып чурдуу. Чолаачы-лаа кижиле бар, да-арыкчы уруу-лаа бар, буга-галар-лаа кижиле бар, шериг-де-лаа оол бар, ий кижиле тус-кай мергежил чедип алыры-биле өөренип турар.

Бора-Шай бригадалы бо чы-лым төрүр чус баш хойга оңаштыр 70 хураган алган. Нитиин-биле алырга, бо шоол-дугу эвес көргүзүп. Ийчачы, бригадалык бугу шилчире-ге күзүр чус чөп дээрде, Монгуштар ишкеш мурун-агы-ларын узерини непердери, өскөлери олар дед ажалда-дык кийгыларын болур. Ий-чачын херекке салышкын удулар.

Д. ЧЫДЫМ. ЧУРУКТА: хойжу М. К. Монгуш совхозтун профком даргазы Д. М. Кын-оол-бик. О. ОХЕМЧИКТИН ФОТОЗ.

турза-лаа, бугуруп турар про-дукциянын шынары аажок куду, садын алыкчыларын камгалап турары мыда проф-эвиле организацияларынн четпес ажилы-биле тайылбыр-латтынар.

Культура албан чедерлерини куш-культура болгаш спорт ажилын хөгжүдүп, ажилын чоңуну культурулуг дыш-та-нылыгын чөп организацияларын профэвилелерини база бир чугула ажилы болур. Солун-тывытгыр ажилдар чуртпа-зында культура бажында-рынга, клубтарга чоң шоолу-г келбес. Чамалыктары чүг-ле кино көргүзери-биле өйлежи-турар. Культура албан чедер-лерини септегези, иштики, даштыкы деригези, каастал-ганын хемчегелер профэвиле организацияларын ко-рүтмөй келген. Район төнүң-ге, көдө суурларга спорттук маргалдаалар организация-рынга профэвилелерини кир-жалгези кошкан. Совхозтар-ны кайызында-лаа эи де-риттинген спорт шадарын ты-вары беге.

Школа реформазының ве-гелдерини дүшүртүрүп өзүп оран анык салгалда күш-ажалга кижилерге сорулга-биле бугурагыларга чыгы уде ажалдаары кыкыгызын салбайн турар. Совхозтарын базаныга бугурагы брига-даларын тургузуп, техникум тускайлап, тускай эртеми-гелерин бажылаар, талазы-биле ботгум хемчегелер алы-май келген. Ол хамалчыл-совхозтар аразында чыгыс пионер лагерин чаштарга та-арымчалыг кылдыр орта ажал-дадып чалашкан.

Бугурагының аны-агы уа-чотастарында ажалдап ту-рар кижилерини күш-ажалын кыжын «иже» бээр болгай. Чайын илгит: даянаныр-лаа келер, боттары-лаа мында ту-рар — дээрде чир-чон дүшү-тү.

О. Б. биле М. К. Монгуш-тарын уруларын ол болду. Олар шөптү улус ажал-агый ажалдап, олар ажалдаа ажал-дап, чоңунга төлөнтп кижилер диртип макталып чурдуу. Чолаачы-лаа кижиле бар, да-арыкчы уруу-лаа бар, буга-галар-лаа кижиле бар, шериг-де-лаа оол бар, ий кижиле тус-кай мергежил чедип алыры-биле өөренип турар.

Бора-Шай бригадалы бо чы-лым төрүр чус баш хойга оңаштыр 70 хураган алган. Нитиин-биле алырга, бо шоол-дугу эвес көргүзүп. Ийчачы, бригадалык бугу шилчире-ге күзүр чус чөп дээрде, Монгуштар ишкеш мурун-агы-ларын узерини непердери, өскөлери олар дед ажалда-дык кийгыларын болур. Ий-чачын херекке салышкын удулар.

Д. ЧЫДЫМ. ЧУРУКТА: хойжу М. К. Монгуш совхозтун профком даргазы Д. М. Кын-оол-бик. О. ОХЕМЧИКТИН ФОТОЗ.

нуң болгаш комсомол райко-мунуң мал ажалының про-дукциянын бугурагы бол-гаш садын алырын көвүлгө-дээр районун ажил-агыйлар-нын, күш-ажалды коллек-тивтериниң аразында соци-алисттик чарышынн чөп айла-рын тунислерин удурут тускай докталамыда айткан турар. Ажил-агыйлар аразында чарышка «Найрал» совхоз-тун коллективни тилекчи деп санадып, ишчилер Кызыл ту-болаш ажа шаңгалыга төлө-лөтп болган. Бригадалар, фермалар аразында чарыш-ка «Найрал» совхозтун Шап-чы-Тал сүт-баран фермазын кол коллективтерни тилекчи-лер болганар.

Алыр бар чедиркинер-биле чегелештир чамалык

камгалаар, техникаын айым чок чурдуу бугурагы илеткеме болгаш сааналарга чилин-биле тургустуганын та-арылга эвес. Эрктен 9 айлар-да «Хемчик» совхозка 5, агро-улетпур каттыжышкынынн септеге-техникти бугурагы-зын, 3, «Дон-Терезин» сов-хозка 2 озал-ондактыг тавар-ылгалар болган. «Шекпээр» совхозта оңу үчүтка албайн турганы илерези. Мындыг чо-руктар этт комбинатына, сүт заводунга, № 741 КМК-га база тургулаан. Озал-ондак, келээшкенин болдурар чо-руктарын кол чылаагыны—ажалга айым чок чуртукту дугайында тайылбыр ажилын кошканында, үредик дериг-лер, механизаторын ажилдан турарында. Агроулетпур ком-плексинде хамарып турар албан организациян, бугурул-гелер тускай илч-хеп, камга-лааныр хептер-биле хандыртын-маан. «Дон-Терезин», «Шек-пээр» совхозтар бо чылын алаа чатыг кирбизини чуга-лаарга-ла чедир.

Профэвиле организациялар-нын иштики ажилында четестер хой. Ажилын кол-лективтерге бугурагы хура-лар мында-лаа, кирдикчиле-рин эзеш, эргейи эрлп, чугу-ла алыгылар көдүртүмөй турар. Профэвиле комитетте-рин, профэвиле райкомунун президиум боттарының ху-рааларында коллективтерин удурутуларынын, тускай эр-темигелериниң отчёттарын хо-вар дыйнап келгенин саанал бергенер шүтүмүлгөн.

Агроулетпур комплексиниң ажалдакчыларын район конференциян профэвиле райкомунун ажилында чедер-четестерин ханы-биле ана-литеп, амы узеин неседе-зини дүшүртүрүп, тургусту-нуу ажалдаарыне улаанган чедерлерге докталады хулаа-п алган.

А. ХЕРТЕК. «Шынын» корр.

«Тыва даг-дугу» комбинат-тың арылгал фабриказынн кол инженер Валерий Алек-сеевич Милосердовтан эки ажалдыг элчегин, оңу уду-рутуу айткан бээрин дегези-бис. Сан-чугагылар илчиги-шин, тодараг болуру-биле экономист-биле телефонша-кан, мында дээр:

— Сөмүт түнүс-биле алыр-га, бирин чедир Надежда Арсланованын № 1 элчиги алган. Эрктен 9 айларда 889,3 муң рубльге барзынныг про-дукция бугурап планын 115,7 хуу күөсүлгөн. 9576 тонна даг-дугу арылгал турган, 11203 тоннага чедирген. Ам оңу ээлчээ туружунда ажал-дап турар. Богу-биле ужура-жып, чугаалажып болур сие-лер.

Кара-Дам синнарынн эгинери-биле дегезишкен он ажил катт билик бажынын, бөдүүн рудалан элчиги каш сорттарын даг-дугу алып удуруп турар шекти адалык-калыңды кире бээринеке, де-журный кыс элчиги алган, көдүрүп удулар лифтинин эгини ажиткан, үлөкөн.

А. 34 дегезишкен ажит-тыгаш, Шунту-лаа диярчын ажалдап турар деригерин аразы-биле эрктен, оператор-лар өрэлтине автоматтыг башкарыла пулузуу хайга-рап оран шөп бөртүр, ажилын хептиг урурга бар-гаш, меилд солушкан, келгези херектеши чугаалаарыска:

— Мени Надежда Арслан-ова дээр, силерни дыйнап тур мен — деп чамык-чагай көнүлүп келген.

Чамыга турган эки авто-маттыг башкарылган хайга-рап турар аразында, оон-биле танымч чугаалашты-выс.

Хүлүмүрүн шыйралыг, оожум, ак-көк чарактарлыг, ортукм дүрт-синиг, аажок болуп чуткаары, чатык кыс болду.

Оңу камгарыла өске өн-өрүлгөн «Тыва» чус чок Свердловск областын көдөш-шолонгези сес класс доо-каш, күрүннн кыгызы-биле Асбест хоорайда даг технику-мунга барын кирген. Өөрэлд-гениң 4 чылдары билдиртпейн эрте берген.

Даг-дугу бугурагының тех-нологиянын тергени эки шин-гээли алган, алыс боду орга-низаткы талантылыг, төлөнтп кысты мыда эртем-шынчыл институтунга арттырган. Бир чыл ажалдаш, алган билин, анык энергиянын шилчел-лабораториянын столунун артында эвес, ажилын ту-рушка ажалдаар сорулга-салган, комсомолчу путевка-биле Ак-Довуракка кээп ажал-дап берген.

Оон бээр чаз-ла дөрт чыл-ашкан. Кежээ болгаш бил-гил кижиле каа-лаа мылгалып ууер. Дериглер таарышты-рыкчымында мастер, оон соонда улуг мастер — элчег-начальнигин. Чедир ол-ла эи-өөрүңү аразында кады ажил-дап тура дегезиң. Кижилер-биле ажалдап билдир, биче сеткилдиг, эпит-ээлдээ, сагын човангыры-биле коллективни хүндүткелни чаалап ап шы-даан.

Х. АЛЕКСАНДРОВ. ЧУРУКТА: Н. А. Арсланова, Ч. КАРА-САЛДЫН ФОТОЗ.

МАСТЕР, ООҢ ЭЭЛЧЭЭ

Оон ам удурутп турары кыс-омолчу ажалдак коллек-тивинде 53 кижиге бар. Олар-нын ортукм назыны 27 хар-дан ашпаш. Хой кезин чыны-да № 3 профтехучилищениң доозукчулары.

— Ээлчэвисте мурун-агы-лар-ла хой — дээр, Валенти-на Хомушка, Юрий Куулар, Валентина Степанова, Вик-тор Орожа, Александр Моно-тор болгаш өскөлөр-лаа таттарын чотгарал-биле адап, саанал оран.

— Надежда боду эки уду-рутук болурун аныга, хой-ини ажилдарыга илеп-кейди киржи, хана парала-зын ажилын хандылаар комсомолчу даяагыны асет-килдиг күөсүлгөн турар — деп, чекте ВЛКСМ акиметиниң секретары Вера Анатольевна Фоминина макталдыг хара-ктеристиканы берди.

Кежээниң мурунда хүндү. Оонашкан ажилында кызы-лаа, организаткы болган ин-ициатив чоруу дээр, ажа шилчелдери, хүндүлел бижилерини каш улаа алган.

Аниматор хоорайы — Ак-Довуракка манай оң амы-дуу амырдалыг өскөлгө-лөр база болган. Казакстанга техникум дооскан, фабрика-кады ажалдап турары ажал-дык мергежилде башкыр оол Ринат Рамзинов-биле аас-белек чегелештир өг-бүдөнү туткан. Оларын өөрүшкүзү, чап-чак бичин Динзын салдык турар кылдыр өзе берген.

Ээлчегин аныктары мас-териниң башталгызы-биле хо-стуг узеинде кады чыгып, спорттук маргалдааларга, Кудула ортузунга организат-пап турар ажалдаар кирип, өскүрсилерин, агаарлаш-кынырын организатпап кел-ген. Арагалар, ажил шакы узер чуруктар-биле элчег чок дегезишкен, бот-боттарына илеткемче, күшталыг, хөбү чамалыг, чатыгы хөбү дээр дегезишкен келгенинде ажал-дык шынары болгаш бугуру-чүлүс болгон.

Он ийги беш чылым план-нарын долдур болгаш ажил күөсүлгөн дээр, социалисттик чарышты калбартыр дугайында СЭКП ТК-нын совет улус-ка Кыргынын Н. А. Арслан-ованың ээлчээ белик көдүр-лүшкүн-биле дегизип, боттары-нын арга-куралдарын саанал көргөш, бедиктен хү-ээлгени алган.

— Ай, квартал аайы-биле планиривысты ажил күөсүл-гөсүлгөн. Чүгө септер алаа биле 25 хуу немерде-лиг болду. Чыл планын ноябрь аягына чедир чурттап, чедир кү-өсүлгөн аргаларыска бар — деп, Н. А. Арсланова бугу-редип чугаалаан.

Ажилын бүрүз дүгүлгөш-кениң болгаш эде тургу-туушкуну ортуунда кирген. Ону чедиркиниң шиптир-лери тамыктың мурунда шах мындыг илчелкип, бил-лигил удурутук кадрлардан дору-биле хамарыжыр-дыр деп бодас-биле нехтен чорут-туп.

Х. АЛЕКСАНДРОВ. ЧУРУКТА: Н. А. Арсланова, Ч. КАРА-САЛДЫН ФОТОЗ.

Бизниңчегин база Иван Би-зачицевич Сотталар ам дур-жадалыг орукчулар апарган. Чоокта чад олар шунту улуг өөрүшкүлү болганар. Зоя Би-зачицевича Изотова Күш-ажалчы Алар орденнин III эргези-биле шапталган. Ол белик шынаа орукчуларын улам хей-этти кирген.

Изотова үш уруугул Улут уруу Светлана Кызылдын ан-тоорук техникумунда өөренип турар. Ол өг-бүдениң чачы-лын уламчылга база орукчу болур. А Наташа биле Юра амырдалыг школчыллар.

Эне эки оруктар ам-аа оларын мурунда дээрин чуга-ажажак. Ичинде-лаа Ак-До-вурак — Абазар оруун — амы-рдалыг орукчуларын чурта-п, оруун олар кажан-ла тутас.

С. САЛЧАК. Барым-Хемчик район.

Мурнукузун-дан-лаа хей журна, солуну суурун чоңу ишкел чыгар-ла дээрине илетге бар.

Н. ДУГУР. 2-ги ырын. 1986 ч. октябрь 21

БОРА-ШАЙГА УЖУРАЖЫЛГА

Тывада төгүлүг чедериниң бирези — Бора-Шай. Ол өвөр районда эң чару-чедериниң чыла бирези. Долган-дыр дагалар бугурагы хемчи-гештин кымында кезек талар ууун дугаар кылдыр шойлуп чоруй барган. Бизде сорукур кижилер ажалдап, чурттап турарын дыйнаан бис, мынчанга оларын ий-чачындыла-лаа бола ужура-жыр дээр адап, сурап четке-нияс ол.

Бора-Шайнын Оораш деп черде чалгыс өтге келгенин-ке, эи болду. Чүгө кажаа чамалыда бичин урулар ойнал турар. Улуг улустун кайлаа-зын айттыралыска, олар «Та, мында-ла» дийип кааш, өске кижилерден бижирген, ыра-дыр малчыны берилер. Ула-наа хаванар алгын дый-налган соонда, арыг ишти-де кижиге ортуу кире хан-дыг херэжени кижиге үчүп кел-ди. Ол бо чылын төртүтүгөн

хире беш хаван огул ай деп удуруп келди. Бо чораш, көдээ аалдарга хаванын ховар көөр мси. Өвүрге оңу көөрү, дика солун болду. Оон ыракта-лаа болза, ажал-амыдралы бир дөмөй Монгуш-Тайганын аалдарында хаванын кижиге барык чогуу база бодол каалтып.

— Хаван база азырал турар шыжажынар чүр? — деп, мен-илкешкен соонда, соонургаан баштайгы айттырын ол бол-ду. — Суурда уруларынмын база бар — деп, аалдык эези тавар харылады. — Чайын тайгага чыдайлар улус бис. Ону чөмтер чүве белеп тып-тар: өрт-лаа, казыл чиптер, шагар-өрт-лаа тып алыр, бо-жа-хойткан база турар. А кы-жы суруже «иже» бээр амы-танар бо.

Мынчаар болган «таныжыл-га» соонда ам бугурут таным-тыс. Малчынын Минтир Кашыковна Монгуш дээр болду. Өвүңү эр эзи Окал-оол Бөзүшкөч чок, жомжы хан-дык чоруй барган болду. Хойун саканшкын турар уруу Чойганмаа каларган.

Иштин шөвөгүн аажок кылдыр дерип каан өтгө ки-рип келгенин. Минтир Каш-ыковна кизг шайын кудуп, өтгө быжырган хлевин, өрөм-беле кады биске салып, ажил-агыйнын дугайында таварар чугаалап ор. Окал-оол биле Минтир Монгуштарын алыс төртүтүгөн чери-даа бо, олар ам барык үжөн чыл дугу-рунда нитииниң малын каа-рып келгенин. Ол чыдар шиптиг шылгаланың үзү болду. Өвүңүң калыр-берт-лаары, шопун турар соогу, уулу келер шурганан ажал-ишчи кижилерге шаптык бол-баан. Чылымда на багыт эвес көргүзүлгөсү чедип ап келген. 1984 чылда төрүр чус баш хойга онаштыр 90 хураган алган, 1985 чылда — 93-тү. А бо чылын 670 баш хураган хүлээп алган.

— Дүржүлгөш улус чүгө төрүр мадаан ойталанынар ол? — деп айттырар. — Ойталан чүве чок, кыр-ган хойну дужааптымыс. Тө-рүс узеинде мындыг хой башты хүлээп алымыс, келер чылын оошлар болгай, ийчачын өске малчынга хү-лээп бис. — Малды эң баштай кыш

ажырындаа база дыка хой чыдар хамарыжыр — деп, «Коммунизм» орук совхоз-тун профэвиле комитетиниң даргазы К. М. Даржай чуга-га киришти. — Ийчачын бо малчынарга немей база бир «норманы» чайын хүлээп берген бис. Бо кышты дегиз-делг ажырынга бугурагы бис.

Бора-Шайнын Монгуштары Кош-Дагга кышталар. Ону келер кышка уткуштур сеп-теп, чыгыткан, малга чиртир чөмөн баш бурунгар чедирин алган. Боты-Дагга түдүк ка-ды-даа хой эки биле каа-ды-даа кады кышты алаа оңаш-манды эрлп келген. Чыг дээрде Монгуштарын холла-ры ажилгы, сорулгазын олар тергени эки билдирген.

— Чугаалажып оран аравыс-та экик ажиттыгын соонда бир үе бичин чаштар кырып, келдилер. 2 хардан 5 хар чедир беш-алды-лаа бар. — Бо кышын ажил-тодугу — деп, кады чоран өөрүс-түн бирден соонургаан.

— Уруларын уруларын-дыр — дээр, Минтир Каш-ыковна оларга эргелес-биле көрдү — улавыс чанарлар,

аажырааган суурувуста со-уун, сеткүлүдү чоң массалык-биле чыгалып турар. Хей-ни-ти таралышчаларын ажалы илеткемче. Оларын пота эргелекчи Б. Т. Базыр-Тараа эки удуруп келген.

Владимир СМЫК, ПМА-ның корр.

ЧАРЫШТЫҢ ТИЛЕКЧИЛЕРИ

Эртем — көдээ ажил-агыйга

БИОЦЕХ</

С С Р Э - Н И Ц Д А Ш Т Ы К Ы
Х Е Р Е К Т Е Р М И Н И С Т Е Р С Т В О З У Н Д А

Эвчлэлийнх дэвсгээрнхдс
үгүй чоруй баарын оларт
саналдаан.

Бистин чутууска удур
ажыл-чорудуулазын удурла-
кштыр ажыгал чорудуула-
га ССРЭ-дс америк дипломат-
тыр тэлсч черин ажылаарын
үргүчүлсүр турар. Фактылар-
жс АКИШ-тың элчин чериниң
китэжгенин укладырган бол-
гаш ону сокзалдырыңчс ула-
гаш. Көптүр дипломаттар

КУШ-АЖЫЛГА ӨӨРЕТПИШААН

уламчылары эрежокчу чугула болуп турар. Ол мыкаш боочексепти эңдере бугуэрири, космосче таралыры соксаддыры туениң иетелдези апарган деп, ол айткан.

(СЭТА).

ЫШКЫН ДУГАЙЫНДА

руш. — айтыргыч делемчилик көөрүңүч, бааладың чугулазын билериңиз, делегеңиң эң чугула эрегерилери шинтирлеп тура эресмадырлык болгаш политиктиң, харымсалгалыг чөрүңүн илерде

Хөгжүүлениң келир үзін
дәш бгү күрүс; полднатик
болгаш хөй-ниити ажиллак-
чылры, бгү уаустар болу-
нуң харыысалгалыг чорууну
улуун меделер билип чорууру
эргөжөк чугула. Бо бедик
чүткүлдери Болгарияның
Улусы Республиканыңиң деп

ДЫДЫК ДЭЭВИРНИ. ДУГЛААР БЕ?

Ш Е Р И Г
ӨӨРЕДИЛГЕЗИ

КАБУЛ. Пуштуи ополченнер
отрядтары афган контр-
революсчулар-биле боо-чеп.

ДЕМИСЕЛ КУШТЕЛГЕН

рын кызыгаар чогуунда можунта олар душманнырга чорудуп бээр дээн боо-чепсек

болгаш ок-чөмөк сөөрткөн дөрт чүүк машиналарын чок кылган болгаш он ажыг дээр-бечилерин өлүргөн болгаш батылган.

(СЭТА).

наал чагтту чорукту берен пенсонерлерини массалы Манчестерини, Ливерпульду улгады берген намызгы хей терлерини хөдөлншкнннннри-биле болгаш торилерини га пенсия хандырылгазын хандырылгазын сайырагтай-муже унуп чыскаа кылган-

СЭТА.

